

Szombaton.

Politikai, tudományos, művészeti folyóirat. Amerikai gazdasági társaságok és a bavi literatúrájával minden héten kétszer két két íven jelen meg.

VILÁG

Junius 12én.

Világ és Ismeretűre előfizethetői barátok pénzén a Kereskedelmi — most egyetemi — és országos híradó utca sarkánál 410. sz. a. 23k. emeletében fél évre 4 fr. 48 kr. egy sor hirdetés 3 kr. pengő.

Belföld

Hazai képek. (Árszabály és egyedárusság). E két nevezet tág értelemben magában foglal mindent, mi Augustustul kezdve le az egyiptomi alkirályig, a Pharaók fényének ezen megújítójaig (mikint Napier Károly nevezé) a kereskedés gátlására, a műipar lankasztására, a földművelés és természet megromlására, a birtokviszonyok össze vissza zavarására az életszükségek értékének minél fölebb rugtatására következőleg a népek rendszeres elszegényítésére, testi lelki épségök csontkítására és létezésök aprólékos körülményektől függővé tételére történt. Nem szándékunk a „arany hajdankornak“ apológiát tartani, mikor az ember még egy lépéssel közelebb esvén a természethez, erejét szabad fejlődésnek bocsáthatá és munkája után háborítatlan élvezheté veritékes fáradozásainak gyümölcseit, mikor árszabály, egyedárusság, tiltó rendszer és a római imperatori politikának többi szörny szülöttjei még nem nehezíttek a munka, természet, birtok, kereskedés és közlekedés ezernemű viszonyaira, mikor a nemzeti rivalitások nem valának még annyira kifejlődve és a gazdagság nyomott annyit a nemzeti hatalom mérlegében, mint korunkban (mert p. o. Phoenicia világkereskedést űzött, és még sem lett soha világnaralkodóvá); jól tudjuk, hogy az akkori időkben hasztalan keresnénk korunkra és viszonyainkra illő analógiákat; tudjuk, hogy ugyanazon okok különböző föltételek közt különböző eredményeket szülhetnek; tudjuk, hogy eme vagy ama rendszer itt hasznos ott kárt idézhet elő; tudjuk, hogy a gazdaság Athenében a köztársaság bukását okozá, Nagybritanniában ellenben a hatalom forrása lön; tudjuk azt is, hogy Albion vagyonosságát és hatalmát nagy részben azon rendszernek köszönheti, mellyet más nemzetek kereskedésének csökkentésére s a világpiacon kizárására használt és használ még nagy részben ma is; látjuk, hogy a keletindiai társaság monopoliuma nem kárt, hanem fölszámíthatlan hasznos hajtott és hajt a nemzetnek; és mind ezen körülményekből nem volna nehéz analógiákat vonni magunkra, ha — hasonló körülmények közt volnánk, és ha általában Angliában is az említett rendszernek nem volna egy természetes határa, mellyen túl menni nem szabad, nem tanácsos. Az egyedárusság tehát csak bizonyos föltételek közt lehet egy időre hasznos; de korunkban és körülményeink közt már napról napra csökkenni kezd hitele, s e részben a német vámszövetség John Bullnak igen üdvös leczkét adott, mert „a végzés bennünket kedvező-büncünkkel szokott büntetni“ mond Shakespeare. Kereskedésünk, melly néhány kiveteli czikken kívül alig érdemel figyelmet, eddig még jobbra belfogyasztás által föltételezték, e belfogyasztás pedig átkozott csekély, mert a hazánkban uralkodó általános szegénység mellett a fogyasztók száma is természetesen igen csekély. Akarnók a népet nevelni, szeretnénk számára hasznos könyveket kiadni, de a népnek nincs módja azokat megvenni; ohajtanánk közhasznú intézeteket alapítani, de nincs pénz; örökvaltságot adunk a jobbagynak, de ime ezen örökvaltság igen hasonló Tantalus almáéhoz; a szabadságot sovargó jobbagy hasztalan eped utána, mert a megváltásra jóakaraton kívül pénz is kell, pénze pedig nincs, és így a törvény kedvezése reá nézve nem egyéb puszta kilátásnál egy — ha isten is úgy akarja — talán jobb jövendőbe; ki magát illy ingadozó viszonyok közt per fas et nefas jól fölpénzelte, vagy szekrényébe csukja fakóit és szürkéit, vagy házat épít Pesten, vagy jó nagy kamattal hármas értékű zálogra adja ki apró részekben; szóval: szegénységünk titka ott fekszik, hogy a pénz becse aránytalanul nagyobb valódi értékénél, a munka és industria becse ellenben csaknem zeronon alul áll, és hogy a kereset az élet legsürgetőbb szükségével teljességgel nincsen legkisebb arányban is. Kit erről öntapasztalása nem győzhete meg, annak hasztalan fognának okokat fölhordani. Hiteltörvényeink meghozattak, de törvények a hitelt csak nevelhetik, erősíthetik, szilárdíthatják, nem teremthetik ott hol nincs. Ugy hisszük, eddig is bő alkalom volt tapasztalni, hogy nem ürességeket csevegünk. Minden körülményeket összevéve bizony népünk vagyoni-ügye meglehetősen szűk állapotban van; és mi károsan hatja ez át nemzeti életünk minden ágazatait, mennyi és mekkora akadályokat vet haladási pályánkra, nem szükség magyaráznunk; mert mindenek érezhetik. És ennek legáltalános oka azon egyedárussági rendszer, melly hazánkat olly sulyosan terheli, s melly nemzetünk minden osztályaiban, iparunk minden nemeiben szétágazott. Mig ennek érzibilencseit férfias karokkal szét nem törjük, ne tartsunk számot nemzetünk és hazánk

anyagi fejlődésére; mert addig minden elvharcz, elv-elismerés és elvszerű kedvezés, mellyet a misera contribuens plebsnek juttatunk, zajos szinfalrohanás és csillogó monolog, mellynek hatása csak a kárpit legördültéig tart. Szükség azonban itt is a javítást magunkon kezdenünk, minkebelünkbel előbb kiirtanunk a senyves rézket, hogy annál biztosabban láthassunk más gyámság és önkény aluli fölmentéséhez. Miután a föld felszabadítására már lépést tettünk, nyujtsunk az adózónak módot is, hogy magát megválthassa, s a törvény „une verité“ lehessen. Mindenek előtt szabadítsuk föl a kézi munkának minden nemét azon bilinesek alól, mellyek azt eddig minden józan statusgazdasági elv rovására és közös kárunkra olly égbekiáltólag nyomaszták. Elöttünk van nemes Pest megye f. hó Skaai közgyűlésén költ határozata, miszerint az arató, nyomtató s cséplő árszabályozás jövendőre nézve végkép megszüntetetik, s az idén is csak azért tartatik meg, mert az illető szerződések már nagy részben megkötve, az aratás pedig már fölötté közel lévén, az eddigi viszonyok hirtelen megváltoztatásából könnyen káros következtések támadhatnának. Nem tudjuk ugyan, miért ne lehetett volna a limitation ezen legnyomasztóbb s legalaptalanabb nemét rögtön megszüntetni, mert hiszen e megszüntetés különben sem másított volna semmit a főnálló szerződéseken, a meg nem kötött szerződésekre nézve pedig az ellenvetés jövő évben is csak ugy állana, ha értéke volna, mint áll ma; mivel azonban itt legalább tetszokok forognak fön, és mivel a megszüntetés jövendőre nézve csakugyan megtörtént, a nemesen adott példát így is figyelemre és követésre méltónak találjuk, és ha szavunknak befolyást bírnánk kivüni; ezt fáradatlanul arra használnók, hogy a többi megyék Pestet ez ösvényen kövessék. Ez azonban csak egy csekély része annak, mit tőlünk igényelni népünknek az ész, emberiség és egy fölvilágosodott század okszerű politikája jogot ad. Mert a nép boldogsága, és szabadsága föltétele a haza boldogságának és szabadságának. Az idő, a földszínen hegyeket támaszt, hegyeket súlyoszt, vizeket fakaszt és száraz földeket elmos; de messze távolban a hegyek és völgyek, a vizek és szárazok kiegyenlednek és a hold lakosa csak egy sima földszíni fénygolót lát lebegni századok óta szabályos pályáján. Így van az népekkel is. Az idő formákat és osztályokat tüntet föl és el; de ezek mind csak megannyi földmorbolási a társaságnak, és a világtörténetek nagy panorámáján enyésznek a formák és emberosztályok és a színek egy nép képében olvadnak össze. Mulandó minden e földön, de a népek soha sem fognak kihalni.

(Pest megyei közgyűlés nyár elő 9én). Sz. királyi Pest városában a házzal bíró nemeseknek még a mult közgyűlésre beadott azon folyamodásuk, mi szerint, az adó kivetés és számvetésbeni részvehetésből, a törvények ellenére kizárattatnak, a tiszt. város előjáróságával közöltetvén, annak mentése felolvastatott, — és miután a világos törvények elleni efféle intézkedések, nem csak a nemesi kiváltságokat veszélyeztetik; de a szükséges nyilványosság mellőzésével minden egyes polgárok jobblétükre károsan hatnak, a nm. helytartó tanács a törvény szerinti eljárás létesítésére felírás útján megkéretni rendeltetett. — Az e tárgy feletti vitatkozás szönyegre kerítvén a megyei adó kivetésének eddig gyakorlott czélszerűtlenségét, elősoroltatt a mostani szokás alaptalansága, s egyszersmind javítási javaslatok tétettek, az egész küldöttségre bízattván. — Ez év május havában történt ismeretes csendzavarás nyomozásában eljáró vegyes küldöttség munkálata, a nm. helytartó tanács által felkérte, alispány Sz. M. úr által bemutatattott. — Hogy a közgyűléseken először fenforgó tárgyakhoz alaposan szólani s kimerítőleg határozni lehessen, azon javaslat: hogy ezentulra minden indítvány, ne azon mellyen felhozattott, hanem a következő közgyűlésen vétesék tanácskozás alá, elfogadtattott; — a büntető rendszer javítása iránti indítvány pedig küldöttségre bízott. — A hús ára 13 kra szállított. — Junius 10kén az 1830ikban állított ujonezok haza bocsátatásukat — kivéven a szökés és magok bénitása miatt több évi szolgálatra ítélteték — a nm. helytartó tanács k. intéző levelében jelentvén, azon elvél fogva: — mert az 1830iki e tárgyban alkotott törvény, az állított katonaságot, 10 évi szolgálattal, minden kifogás nélkül haza bocsátatni rendeli, ugyan azon évi utasítás pedig a katonai szolgáltnak vétségek miatti meghosszabításáról általán nem csak hogy nem emlékezik, de az 1840iki utasítás 7ik §a hol erről szó tétetik oda mutat, hogy ha szinte létezett volna is efféle szokás, azt az ország törvényesnek nem ismerte, — felírás; és hogy az országosan, sőt a törvény szöbetü szerint megtartassék, ki-

jelentetni határozatott. — A tisztújítást megelőző közgyűlésen a honoratiórokra nézve alkotott határozatot, egész kiterjedésében, azon okokkal együtt, melyek a megyét e végzésre bírták, a nm. helytartó tanács k. intéző levelében felkérvén, felküldése elhatározatott. — A hús árának tegnapi napon lett leszállítása következtében a pesti és budai mészárosok leendő veszteségükről előlegesen panaszkodván, azért folyamodtak: hogy a következő vaczi vásárkor nagyobb meggyőződhetés végett próbatéteket, s egyszersmind a bécsi rendszer létesítetnek. — Minthogy a közgyűlések végzéseinek szentsége megkívánja, hogy az egyszer ünnepélyesen kimondott s elfogadott határozat, meg ne változtassék, a hús árára nézve az előbbi határozat a jövő árszabályozási gyűlésig megmarad; de mivel árszabályozás alapjának mennél inkább bizonyossága végett több több adatokat gyűjteni igen is czél szerű lenne, a több helyeken s huzomosabban s több marhákon, olyképen tétendő próbatétekre, miszerint a mészárosok tudta nélkül a kiválasztandó marha meg mértvén, s a font mennyiségével a szabályozott ár az ebből kijövendő summa a marha ismeretes árával vettessék össze — küldöttség nevezetett. — Megjegyzendő még a müncheni passusra nézve, hogy nem annak tulajdonosa, hanem a müncheni politia keresztetett magyarzó embert. — Egyébiránt Pest megye mostani közgyűlésének az is határozata lón az utilevelekre nézve, hogy új évig az utilevelek külföldre még deákul fognak adatni, azontul pedig magyarul és azon nyelven azon tartományokra nézve, melyek a Magyarországra utazókat magyarnyelven írott utilevéllel látandják el.

☒ K. Derekegyházáról, a szathmári svábok egy rosz szokását érdeklőleg. — Ha ime közlésem valami csekélyebb visszaéléseket tárgyalna, s kívánna a közönség elibe a nyilvánosság szőnyegén ábrázolni: hallgatnék, tudván: hogy annyi bűn, és ferde szokások hírlapokbani elősorozta után reményelt okulás a csekély visszaélésre is hatással volna. De oly tett dolgokat penditek meg, melyeknek kártékony befolyása, népromláson nyugszik meg. — Szathmár megye majd minden sváb falvaiban alig enyészik el a nap utó sugára a látkörön, ifjak barangolják keresztül az utcákat, ordítva s háborgatva a békével nyugvókat. — Az ordítás későbbben megszűnik, és az éj hősei oszlanak egy kamrába, mely a buta apa s gondatlan anya terve szerint, még a ház építéskor úgy készült, egy szűk ablakkal, de mellyen egy ember mégis beférhetvén, a leány nyugvó helyén — ki elkülönözve szüleitől, a régi megrogzott szokást megszegni nem akarva (anyja is ezt tevő ifjabb korában) — éji látogatásokat fogad el. — Ki ne ismerné az ifjú tüzet?! melly kábultva a percz gyönyöreitől, nem gondol a jövőbe, melly jövő tette borzasztóságát elibe tükrözze, — s így elvesz erkölcsi tekintetben a sokszor még gyermek-leány, ekkor látnak csak a nyomoru szülők, de az itélet részökről még sem erős, mert enyhíti az a mult emléke, hiszen a fiú s leány csak szüleit utánozza. — Uraim! bizton állithatni, ritka sváb leány Szathmárban, ki a szűzesség hó mezébe lépne az oltár számolyára, már néhány hónappal esküvés előtt ásit a szemérem, azon becsület csak némileg fölélesztésére, mellyet a gondatlan ifju egy csókban fojtja el. — S ne könyezzünk-e, mikor az alig fejledező bimbó hervad el, és ne keljen fájdalom keblünkben, midőn látjuk a silány fa silány gyümölcseit?! de egyszersmind ne kárhoztassuk-e azokat, kiknek tisztókba vág a setétben járók fölvilágosítása, s a gyenge elesendők fölsegéllése?! nem kell a leány elvételére erőltetni a becsületit mi rendesen történik; mert így bűn sokszor ürügyül használatik mind a két részről a czél elérhetésére; hanem keményen büntetni mind a két félt, de nem deresen — ut mos est —; maradjon a leány szégyenben s viselje gyalázatja terheit bélyegül; az ifjú pedig dologgal tartozzék megkeresni azt, mi az ártatlanul szerencsétlen gyermek gyámolítására szükséges, a szülők erősen dorgáltassanak meg; korlátoztassanak az éji csavargások; ne koresmába örködjenek a bakterek; kis- és nagybíró uraiméknak pedig kötelességükbe tétessék a szoros fölvi gyázat, így nem lesz ránczos a 22 éves asszony, és korhadó őz a 40 éves férfit, sem oly buta, hogy esze szükséges tanokat fel ne foghasson, s nem lesz közmondás: „a sváb csak 40 éves korában kezd okosodni“. Volt idő, a deák czafrangos szeszélyeket le nem rázva, magambul egy spanyol novellai labradort alakítva, midőn szinte átkalandozám az utcákat, de hála az égnek e czafrangokat elhullatám, és így most érzem csak azok elhullatásával mennyire lettem könnyebb. Erdődy G.

☙ Szarvas tav. utó 22. (Vége.) A közembernek sorából valamit. Tegnapi az egyházi gyűlésből bő kalandok végett gyalog jöttem Oroszházáról haza, midőn Szénáson haladtam, két orosházi ember föl-emberelt a kocsira, egy pohár bort iván rá azután a szénási csárdán. Mondák: látták a pesti futtatón Széchenyit, köszöntek neki és ő viszont. Ez nagy vigasztalás lehet Széchenyi lelkének, a földmivesek is tudnak róla és előtök kedves: — ez üdv! és örök évű ösztön a népet emelni, ő volt első, ki e szegénynek nevében e honszerte föl szólalt. Mondottam nekik, eddig szeretik tisztelik Széchenyit, de olvassák meg a Hitelt, lelkem igaz hevében mondtam, akkor tudják meg, hol lakik az igazság. Mi az, kértek, a hitel nem jó. Megmagyaráztam nekik. Mondták, milly véletlenül vették őt meg a könyvpectortul a naptár kalendáriomot, milly jól van az megírva, s az nincs eszterdőről, csak egy eszterdőről, de örökösön a gazdaságról írva. Ke-

zükre adtam és biztattam, vennék meg ezentul is, és ajánlják másoknak, 5 garasért nem vesznek olly könnyen annyi tudományt. Beszéltek többnek is van. — Örülj gazdasági egyesület jótékony keblezete! örültek azon hazafiak a magyar nyelv folyamatán esperestési és egyéb gyűléseken. Hívtam az egyházi gyűlésekre, lám ez kapocs, a magyar nyelv, gyűléseken urak és a nép között, jöjenek oda s tanuljanak és szóljanak a dicső egyházi szabadság szerint, a mint elérik, méltányba jó az ő körülményök is. Ezen orosháziaktul elváltam és egy tanyán tértem be egy nemes emberhez. Elve: nem gondol vele, aludt-e lekötöztette eleget, vagy álmalml többször fölveri-e, csak nála dolgozzék. Dolgozzék igen, de még a pusztai kórónak is van nyugta a vihartul. — Matyás király tárgyában a nép rajzában vagyunk, ismerjük meg bővebben, mert jelenleg és míg a sajtó s világ él, a néppel lesz dolgnak, mellynek érdekei fölébredtek kebleinkben. Egy kirándulást tettem egyszer az örhalom felé a városon kül, mert nekem is kell sanyartan a májbajjal küzdenem. Fölálltam az örhalomra, mellyen akkor voltam tíz év alatt először, és alföldön hegyről láttam egy alant világot, városban, a kiöntött körösvizben, és állatokban a nyomason. *) Egy ismerős állott meg a halom alatt másodsor előttem, és beszél, hogy ifju korában itt rémijesztésekrül beszéltek. Ő ifju dalma létire, semmitül visszánem ijedve, próbát tett éjféli szakában, nem adva hitelt semminek, ihol a mondott rémet őtől öltözethen pillantja meg. Futás lelke de szégyen lepte meg, fölment a halomra, kérdi, s vizsgál. A város bolondja volt az, kinek szokása volt Shakespeari nyári holdvilágos esteiken éjfélnél a halomról szét nézni, és mivel az emberek tulságát látta, ijeszteni. Ő egy nem régen meghalt 104 éves tótul őt ruhát öröklött, és világ amolly rémjeül szolgált. Minden rémi hiedelmek ilyenek és így foszlanak szét. — A halomról egy szőlőkertbe mentem be, ott vigyillóba Jánosik függött társaival képen; beszélte a gazda, hogy egyik békesi földesurunk Szurovecznek maradéka, kinek nyomán Jánosik el-tünthe után fogdozta fel a fatöve alul a szegény emberek lelkét. Ki tudja, minden vagyon, melly bokorban veszi eredetét, és hol van kezdete? a mi kérész időre most fénylik. — Beszélte a gazda Szurovecz Toldi féle erejét, hatvan éves korában a löeshöz ragaszkodva kulacsbul ittában átvette magát a kocsin, és fel a kocsiba. — Hol vagy ettül mostankor? vastag ablakon átbocsátva megszüremlett napsugár fénye? erős és nagy szellemű! ez czimere az ember nevének. A mint ezt gondolom és gondoltam, hallottam a gazdáék jószívi részvétét azon fosztogatók iránt, mert Jánosik csak az urakat emberelte meg látogatásával, és a szegényeknek tölgytül tölgyig osztogatta kegyét. De más rablók sorsában is részt szoktunk még mi is venni. Ezen pusztában maradt hamu-boly szikráját használjuk javító házak fölállítására a népnél és minálunk; mert csakugyan szerencsétlen olly ember, ki az ollyanokba keveredett. Csak nemes tűz és buzdítás kell! — Nem akartam arra haza menni a merre jöttem, fél karikában a szőlők végén átvitettem magam a Körös széles erén. Kiszáltam a partra s az óra aggodalmas nógattára iramodtam, néhol szaladtam is haza felé. Amoda jövök, és látom előttem a vizet, itt szigeten vagyok. Egy természetes juhász nem tudott csólnakot, az, elszakadt a partrul, és nem tudja hová bojdult. Most szaladóva lettem mint a nyul, a juhász mondása szerint, visszafutottam, hogy a halász vissza röppentsen. A halász előtünk nem látszott. Négy ujjon füttyölsemnek hasznát vettem, el üvöltött a vizen de mind hujába. Egy megnyert juhászfí azt mondá, van amott csólnak, most hozták át juhait. Ama juhász cselét gondoltam ekkor, de már csak a kezdett halászhiást folytattam, és füttyentésimre s kurjongásimra a kuvaszok és komondorok ugattak körülüm az égbe. Erős tökélettel hagytam a halászt, és mentem a cseljuhászhoz. Mentem frisen, gondoltam, e juhászokkal hágy isten ismeret végett csólnak hiján éjt napot töltene, hogy ezt is tudjam. A part mentiben szaladok, meglátom a hányott csorba csólnakot evedzöstül. Gondoltam ezek megakarták húzni a németet, és nagy ígértet végett tagadták el a csólnakot, beleugrottam, gyakorlott karral ellököttem és evedztem. Akkor láttam sebes katona léptekkel jó a két nagy bundás és riadja tölem vissza a csólnakot, nem figyeltem reá, mélyebben tovább és némán hatottam. Üsd le arrul a csónakról mig beéred! kiáltott az egyik. Ha leüt is én mentem, büntetés kell e földön. Át mentem a széles tengeren és ott megerősitettem a csólnakot. Egy gyermeknek kiabáltak a csólnakért, de én megfogtam és elvezettem erős ellenszó adtában; hadd vergődjenek egy ideig. Ez, és az: micsoda ember ez? két vagy három nap, tudom, mindig tanakódtak és vártak magukra sulyt, elég volt nekik büntetésül. Nem kell a neveletlen embernek nagy rovást csinálni. — A sarvasi casinórul írtam a Világba a kártya mételeyrül, s mi történt? indítványt tett Balla mérnök a kietem gyűlésében, annak vissza huzatását kívánták tőlem a zsinatban, vagy kitudnak a társulat szabályai szerint, mint közbotránycsinálót. Én időt nyertem a meggondolásra, s nem huztam vissza, inkább lélekzetemet! mint látományomat. S engem kirekesztettek mint közbotrány mivelőt, és mintki verekedett vagy borba keveredett a casinóban. — Engem mint ollyant ki tudtak, engem ki önvallomások szerint első pengetője

*) Nagyon szeretnők, ha tisztelt levelezőnk folyóbb stílussal adná elő rajzait.
Szerk.

voltam ez inté...
mellyért a neu...
dulat! én meg...
kell azt az or...
du-irány rá...
gukba térjen...
zókot közpör...
fölebbvalótok...
tetek? mert...
lés van. — I...
jettek magatol...
halt szól, ted...
ja a nemzetet...
vább találko...
desur létükre...
emberek nem...
azt gondolját...
is?! Nem! m...
közönségnek...
sátok ti járát...
kalatja: közli...
más lap közli...
veszti azon la...
czáfolják és...
S így hirtel...
legyünk rette...
igazság, és...
mi bennünke...
Mauri jaculis...
midőn igazta...
védi és fölke...
reppent ki a...
delmezték Za...
vanná tenni...
tette Zay, ha...
logban, minde...
tás. A napp...
nyilvánnyal...
védték némel...
tagja a casin...
azt teszi: els...
mélet elve, ...
nok a nyelv...
nem szívese...
gyermekkoru...
zelmitül mon...
magát. Ok ha...
nemzetiségi

Az ut...
zett intéz...
már előszáml...
sei közé a va...
Zichy Feren...
jék adózóinal...
edési alatti...
közönségi zá...
Pollatschek...
vas-művek v...
által adta és...
sása, az olva...
rű olvasztó k...
bueld Ernes...
kalkodtak. K...
mérédek költs...
a nagy mű. ...
tett zsidó vá...
közjó előmo...
tulajdoníthat...
Ferencz-hut...
bitendő vári...
tott az árvái...
tetemesek —...
ni és szerző...
hisszük. —...
ki tájakon, n...
ható. — Ide v...
ez előtt n...
mint közkin...
erőre kapha...
vágott illy r...
maggal úgy...
velés által g...
gáltatott alk...

voltam ez intézetnek, engem a szólásért, a szólás-szabadságért, a mellyért a nemzet vité és ők is viték. Bár mint forrjon is bennem az indulat! én megengedek nekik, mert ők nem tudják a módját, azért! tudni kell azt az országnak, hogy magukba térjenek ezek s ne merje a hajdu-irány rátenni kezét az emberiném szentségeire. És mások is magukba térjenek az országban. Látjuk a hírlapokból, némely levelezőket közpör alá akartak vonni. Mi különbség van e között? midőn főlebbvalótok, egy más, — kit a pör alá vont és a kit ti védelmeztetek? mert csak úgy láthat minden napvilágot, ha szabad közlés van. — Most magunktól kell kitűzelné a szólhatást. — Térjetez magatokba és hadd szóljon mindenki; ha véleményed szerint balt szól, tedd keresztre szavaidat, és a jó s igaz szó te feléd ragadja a nemzetet. Milly igaztalan és önverő tett ez mi nálunk. — Továbbá találkoznak minálunk, a kik alispán és követ, és mások, földesur létükre, legalsó nép hangon szólanak az ujsági közlőkhöz. Ti emberek nem beszélték már lealázott emberekehez, micsoda hang az? azt gondoljátok a földesur egy éríthetlen állodalom, és még most is?! Nem! most csak az éríthetlen, ki derék, a többi mind ki van a közönségnek adva, semmi a támasztalan gög, nincs érvénye. Lásátok ti járatlanok a külföldi lapvilágban. A hírközlésnek ez a sarkalata: közlik a mit hallanak, tapasztalnak, rögtön, mert különben más lap közli hamarabb és ti nálatok mohó előkandi emberek elveszti azon lap böcsét melly kételkedve késik. Ha bal azon hír, megczáfolyják és avval megvan, az igazság és a nyugalom helyén. S így hirtelen meg is pendül minden. — Ti pedig közlők, mi legyünk rettenthetetlenek, én önnév alatt irok, mit bujjon el ha igazság, és merésztse föl a torzonborzokat, ne fordítson el semmi bennünket: non ardor civium prava jumentum — non aegret Mauri jaculis integer vitae, ha ez azelőtt állott, most inkább áll, midőn igaztalan hatalmasok ellen a sajtó után az egész ország védi és fölkeresi a nemeslekküt. — A szarvasi kietem fia közül reppent ki a panslavismusi hír is, mert némelyek Csaplovicsot védelmezték Zay ellenében; nem kellett volna, ugymond, Zaynak nyilvánvánná tenni eligazító lépéseit kimélelő. Én pedig azt mondom, jól tette Zay, hadd lássa a közönség eljárását az ő előtte bepörlött dologban, minden nyílt dolog legyen, s ne kecsgettessék a lappanghatás. A nappalt eszközle isten, hogy egymásba ne ütközzünk; a nyilvánvaló nem vétkezhetünk. — És hogy azon régi kiméleti elvet védtek némelyek, a casinó tagjai, s mondták: kimélni kell; egy más tagja a casinónak a Pesti Hírlapban őket panslavoknak nevezi, melly azt teszi: elszakadni a magyartul nyelvestül, földestül, tőkéstül. Kimélet elve, és elszakadás! — A szarvasiak nem panslavok; olyanok a nyelvre nézve, kik tanulják és tanítják a magyar nyelvet, hanem szívvesen vissza oda mennek, és kedvesen lábognak ott, hol gyermekkorunkban férfikorunkig játszottak. Ki tud menekedni évek érzelmitül mondja meg? és ha mind a mellett ezen érzelem megvonja magát. Ők ha édesen eltelnek nyelvük által, azonnal követik az ész nemzetiségi sugalmát.

Simon István.

Az utolsó évtized Arvában. Tovább is a keletkezett intézetek és előlépések tárgyában. (Folytatás). — A már előszámláltakon kívül ez utolsó évtizedben Árva megye előlépései közé a vas-művek föllállítását is számíthatni. Ő excellentiája gróf Zichy Ferencz Árva uradalmi director ur gondossága nemesak e tájék adózóinak keresetmód megnyitását, de egyszermind ügyes kezesség alatti terjedelmes uradalom jövedelmének szaporítását is eszközölni szándékozván, 1837-dik évben több concurrens között Lux, Pollatschek és Hercz egyedeknek a Ferencz-huta nevezetű viselendő vas-művek vállalatját kamarai jóváhagyás mellett 23 esztendőkre által adta és ezen vállalkozók máiglanig a vaskó fölfedezése, ársása, az olvasztás helyére való szállítása, hámorok és egy nagyszereű olvasztó kemenczének föllépítése körül négy évig többnyire Newbeld Erneszt angol erőmű-mester tervezetei után kitünően munkálkodtak. Kifáradván mindazáltal a vállalkozók egyik része a tömördek költségek viselésében, jelenleg ideigleni pihenésben lézeng a nagy mű. Meglehet, hogy ezt a legjobb szándék mellett is az érintett zsidó vállalkozók kör és vallás korlátainak, kik nem annyira a közjó előmozdítását mint magok hasznaik próbatételét hajhászszák, tulajdoníthatni. Azonban jóllehet az eddig köz ellátása az említett Ferencz-hutai hámorok felé vezető és ezek előmozdítását könnyebbitendő vári járási út-vonalnak legközelebben megszüntetni javallattott az árvai uradalom által, kinek e részben eddig tett áldozatai tetemesek — a már majd készen álló vas-művek hogy fognak tartatni és szerzendő más vállalkozók által folytatatni, reményljük és hisszük. — Ásatik nálunk e tizedben szénkö is, melly a felső vidéki tájakon, nevezetesen Usztyén, Oszadán, Hámrén st. b. bőven található. — Ide való lépés az is, hogy elismervén az árvai uradalom maga ez előtt megmérhetetlen de már most gyéresedni kezdett erdeinek mint közkinésének nagy becsét, hogy rengeteg fenyvesei biztos erőre kaphassanak, mérnöki kéz által a vágás módját előírván, a kivágott illy rendszerinti pagonyokat az e célra szedetni szokott friss maggal ügyesen bevetteti; s így a jövődőségről fogantatos erdőnevelés által gondoskodik. Ezen közóhajtásu gazdaság arra is szólaltatott alkalmat, hogy a megye egyik határozata a kecskék, erdő

pusztító elemek, megyénkben általános eltűlését elrendelte, melly szabály mindazonáltal maga általánosságában 1840ben főképp azért szenvedett, mert megyénkben ollyas határok is találhatók, hol az erdő veszedelme szóba sem jöhet; de olly szegény néppel is bővelkedünk, melly tehénhez nem juthatván, egyenesen csak egy kecskére van szorítva. — Sokat nyertek ezen tizedben a kertek művelése is, melly jelenleg sok tekintetben az éghajlattal megküzdőleg víni látszik. — Kis-Biszterez, F. Lehota, Lestin, Istebne, Revisnye, A. Kubin stb. nemesak válogatott jó nemű gyümölcses, de külföldi növényekkel is dícselkedhetik. — Hogyha pedig a nép föntartása legfőbb ágára tekintünk, t. i. a vászonműködés és kereskedésre, ez is szakunkban rendszeresebbé lett. A len termesztés sokat nyert nemesb magvak becserelése s rendes közegyezésű vetése által. A vászon csinálási foglalatosság némely lipniczei s jablonkai paraszt hajlékokban mintegy házi-gyárokka vált, a hol több szövőszekek mellett egyetemes házi személyzet között a munka olly rendszeren fölosztva üzetik, hogy a nagyapó az igazgatást, a teljes erejűek magát a szövést, gyengébbek és serdülők a fonást, gyerkőczék pedig a csörlést stb. minden különbség nélkül kezelt fogva folyton véghez viszik *). Annak festése sok bobrói, namesztói, szlaniczai, usztyei, steppanói, klini, zubroklóvai stb. nevezetes műhelyeken kívül Szlaniczán Schlesinger Mihály kereskedőnél mesterséges alakulásu gözős-erő-mű útján történik; az azzal való kereskedés pedig egész Török és Orosz tartományokba jól rendezett társaságok, vállalkozók, és megbízottak által számos külföldi raktárakból jutalmasan üzetik. — Említést érdemel azon méhésztársaság is, melly néhány Árva uradalmi tisztviselők által ez utolsó tizedben alakítottatott. Weis János uradalmi mérnök javalata szerint a gróf director urtól a vártul mintegy fél órányi távolságra eső Raczihor nevű erdőség kellemetes völgyén egynehány hold földet nyervén az egyesület, oda helyhezteté át maga méhészt-telepét, s ezt a legbiztosb elvek szerinti próbatétek után Pauljar József fölügvelése alatt tartja fen; sajnos! hogy a mult tél keménysége e nagyszerű méhiskolán tetemes károkat ejtett. Fűszeres és színére igen kitűnő virágos havasainkon szerzett méz igenis megérdemli, hogy ezen intézet olly káros hideg veszélyei ellen godosabban megóvassék. — Nevezetes tekintetű azon megyés és uradalmi hatósággal fölrüházott választmány is, melly A.-Kubin m. városa belsötélki rendbeszedése s csinósbitása körül ezen évtizedben munkálkodik. Két egymásutáni tűz veszedelem, mellyek Kubin városa tömötten épült házaik érték, a közgondosságot önkint felébreszté, hogy a lesöprött tűz-fészek helyére mérnöki biztosabb terv szerint alkalmassak és csinósak építtessenek. A.-Kubin, szebb alakját egyedül csak e rendelkezésnek köszönheti, — s a jelen választmányi elnök t. Meskó Károly t. bíró s uradalmi fölügész ur jeles eljárásához képest a dolog legjobb sikerét biztosan elvárhatni, valamint ezt az eddigi piaczi kövezet, kanálisok oda illesztése, kő és téglá házak szükséges egyenvonalis föllállítására elegendőleg bizonyítják. — Emelkedvén Kubin központi városunk első és külső tekintete, a szenvedő emberiség szükségessége segedelme vagyis egy kórháznak alapítása körül is forgott a közszeme: ezt leginkább Hammerschmidt József központi sebész, és Rukovánszky Károly kubini plebánus urak hozák javalatra. Több eddig tett ajánlások, főképp pedig Eichlehner Mária volt megyei bába s Gallasz József szlaniczai főkereskedő nevezetes hozzájárulásai a dolog minélelőbbi létrehozásául erősen kezesskednek; illy intézkedések foghatnak egyszermind a megyei szűk fogházon főképp betegek lételekor segíteni. — Jártunk e tizedben vándor és itthoni színházakba is; az egyik Árva-Váralján ütötte fel állandóul sátorát, és azzal együtt, melly gyűl: vész csapatokból áll s hozzánk néha betér, németül is eléggé mulattatott; — a második pedig tünemény módjára egy évben csak egyszer mutatja magát t. i. a pozsonyi és löcsei érdemes szláv testvérségek növendékei, kiknek keblök cseh féle színészet iránt elfogulvák. (Vége következik.) Sz. D.

Ör. Pesti Medard vásárunk végreszakadt; a panaszok elle- ne általánosak; igazi kelete semminek sem volt; a szövet kel- meknél mutatkozott némi élénkség; de a nyers termékek nyomott áron mentek. — Az öt ujjal kereskedők tán nem panaszko- dhatnak annyira; mert jól intézett cseleik sikerültek; ennek mi két példáját biztos kuforrásból tudjuk. Jelesen: egy fiatal ur zsebje- ből a német színház táján egy ügyes tolvaj igen csinos tajtékpi- páját lopta ki, mit az ur nem vett észre; azonban szemközt jő vele egy philis- taeus és jelenti, hogy pipáját ellopták, de ha 3 huszas jutalmat ad, a pipát azonnal vissza szerzeni; az ur át adá neki a 3 huszast, de ez is nyilván a pipatolvaj társa levén, a 3 huszassal együtt tovább állott. S míg a károsodott ur pipája visszakerítőjére várakoznék, eljő egy második; ez az előbbi philistaust jól legyalásván, ígérte, hogy mind a pipát, mind a gaztolvajokat kézre fogja keríteni szinte 3 hu-

* Uraim! A hol a természet ösztönszerűleg teremt elő valamit, ott a szor- galom ugyan azon fokban bámulandót hozhat elő. Ide alapítsunk tehát nagyban gyárokot, — mert kicsiben úgy is vannak — hadd lássanak el bennünket illyféle szükségletekkel, és ne gazdagítsunk külföldet, midőn szorgalmas népeink vétkesen elhanyagolva nyomorognak. Szerk.

szasért; de már ekkor az ur kárán okulva, a jutalmat csak a pipa visszakeresésekor ígérte megfizetni; rá is állott erre a kártérítő s el is ment kötelessége után, de csak hamar vissza térvén, állítá, hogy már nem találja a csintevőket, bizonyossá tevén azonban az urat, hogy a pipa hónap délelőtt a városházán fog lenni. Mi csakugyan úgy is lett, és a városházánál, miután a visszakerítő számára a három huszas díjt le kellett tennie, pipáját vissza kapá: de ismét ellopták tőle és pedig örökre. — A másik eset pedig ez: egy pesti polgárt megszólít egy idegennek látszó: nem tudná-e megmutatni N. N. eszmadia házát, melly megszólítás közben egész barátsággal szorítá mind két kézzel a polgárt mellényének zsebjei körül; a polgár ezt szíves nyájasságnak vélvén, beszédbe eredt és mondá, hogy illy házra nem emlékezik; mire az idegen engedelmet kérve némelly nyájás kifejezések után eltávozott; de mennyire elrémült a polgár, midőn észrevette, hogy órája kötelékjéről lemetszetett.

Jegyzék azon ajándékokról és hagyományokról, mellyek a vakokintézete pénztár javára 1841ki majus havában befolytak. — **T. Ugocsa megye részéről** 10 ft.; a pesti arany és ezüst czéh által 4 ft.; **t. Modrovits János** úr ajánlása 8 ft.; „**Pal**” Oratoriumnak a magyar nemzeti színházban lett előadása alkalmával bejött tiszta jövedelem 438 ft. 26 kr.; **Christen Ferencz doctor** úr az ujház építésére 2000 égett téglát ajándékozott; **Misbach Alajos** úr ugyan azon czélra 10,000 égett téglát ajándékozott; **n. Dorits István** tiszánineni főorvos legátuma 200 frt; **Kauszer József** pesti kőfaragó mester legátuma 2 ft.; **Samyald Grosinger** hités társak végrendelete után 4 ft. **Láttam** **Dubraviczky S.** alispány és az intézet elnöke.

Külföld.

Törökön. Tavaszutó 22kérüli levelek szerint a törökészaki tartományokban annyira a mennyire csend van, és beszélnek, hogy a bolgár nyughatatlanságok megvizsgálására nagyuri biztosság neveztetett ki, s gyanítható, hogy a nissai és widdini basák egy keresztény herceggel családdal egyetemben aligha vizsgálat tárgyai nem lesznek. A porta alighogy a bolgár nyughatatlanságok kezdődtek, **Tewfik beyt**, a nagyur titoknokát, teljes hatalommal szándékozott azoknak lecsilapítására elküldeni; mivel azonban **Hussein basa** a widdini basának áltudósítása által arra birta a portát, hogy ő lön a meghatalmazott; kisülvén pedig fondorkodása, ujjalag **Tewfik bey** neveztetett ki, most már mint a biztosság vizsgáló elnöke. — A nagyuri ferman, a legutóbbi engedményeket illetőleg, **Mehemed Ali** részére mind eddig nem adatott ki; úgy látszik, előbb **Alexandriából** tudósításokat, **Londonból** pedig feleletet várnak. Tavaszutó 26iki hírek szerint **Candiából** a **Kapudan basa** tavaszutó 16kán **Sudába** megérkezett, és azonnal az ostromállapotra a szükséges előkészületeket megtevé. Egyszersmind írják azt is, miképen a candiai insurgensek a görög királyhoz folyamodtak azon kérelemmel: hogy hatalmas befolyása által az európai hatalmasságoknál tegyen érettek lépéseket, mellyek által a török zsarnokság alól leendő kiszabadulásuk eszközöltessék. — Ezen kérelemhez csatolva volt **Candia** sérelmeinek részletes előadása a török uraság ellen. **Belgrádi** hírek szerint **Obrenovich Jefrem** egyedül áll, majd nem minden felekezett elhagyá őt, azért le is akarta az elnökséget tenni; mindazonáltal a porta nem egyezett meg benne, hanem csak három hónapi szabadságot kapott. **Sofia** és **Seres** között a postai közlekedés egy darab időre megszűnt, melly környüllás a kereskedői világra kellemetlen benyomást tön, mivel már is nehány bukások történtek.

China. **Bombayi** hirlap szerint tavaszutó elsőrül. Miután **Elliot** kapitány türelmét **Keschen** vonakodása kifárasztotta volna, télutó 14-

kén **Nemesis** gőzös egy szerződési tervet vitt **Bocába** a császári főbiztos helybenhagyása alá terjesztendő; mivel azonban a főbiztos ez alkalommal is vonakodott, s mintegy csalogatta a kapitányt, azért **Elliot** télutó 21. kijelentette, hogy az ellenségeskedések elkezdettek, úgy hogy más nap délben **Bocca** bevétetett. **Rosszalja** a tudósító, hogy **Bocát** csak most foglalták el az angolok, holott ha azt előbb teszik, időt és sok pénzt megkimélhetek volna, úgy szinte a **Tschusan** szigeten állomásozó ezredek is kikerülnek vala azon nagy veszteséget, melly a halandóság következtében őket érte. **Cantonban** az ügyviselőket is elfoglalták az angolok, mi által a kereskedelem egészen megszűnt, s a chinai lakosok nagy része a várost elhagyá. **Pekingből** **Cantonba** érkezett császári edictumok telvék daczal és bosszúval az angolok ellen, mendták, hogy **Cantonba** a császárnak egyik unokája megérkezett, és a kereskedelem megnyitására kibocsátott edictumokat mind megsemmisítette, sőt **China** részéről **Cantonban** ideigleni kormány alakítottatott, **Keschen** pedig császári parancs következtében hivatalátul megfosztatott, és **békóban** vitétt **Pekingbe**. **Calcuttai** hírek szerint **Chinával** fegyver nyugvás kötöttetett, a hadsereg pedig **Cantont** elfoglalva tartja. **Bocca** bevételekor a **chinaik** 400 embert veszettek, míg az angolok csak 6 sebesültet számláltak. — **Canton** környékén nagyszámu áru taláztatott, és **Bremer** **Commodore** proclamatiója következtében 9 amerikai és 14 angol kereskedőhajó jelent meg a **boccai** kikötőben.

Egyveleg. **Rómában** 9 napi ájtatosság rendeltetett, hogy az isten irgalmassága által a **cochinchinai** király vérszopó szándékát szüntesse meg, mivel hirlapi tudósítások szerint már 11 **missionariust** öletett meg legnagyobb kínzások között. — **Hamburgi** hírek szerint folyvást kivándorlások történnek, és pedig vallási kétkedésből. — A **joniai** szigetek számos kérelmet terjesztettek föl az 1817 alkotmány megváltoztatásáért. **Corfu**, **Zante** és **Cephalonia** **Londonba** követeket küldöttek, hogy a választó törvény megváltoztassák; kívánják tovább, hogy a parlament évenként összeüljön, a nyilvános kiadások ellenőrség és számvétel alatt legyenek, és végre, hogy sajtó szabadság legyen. — **Darmés** kivégeztetések a nép csendesen volt, és a város azon része, hol a kivégzés végbe ment, az egész do-logról mit sem tudott, csak a katonaság sokaságából gyanított valamit. **Egyébiránt** **Darmés** nyugodt és elhatározott volt végórájában, s úgy hiszik, hogy azon részvétlenség, mellyet a nép póre folytában, és kivégeztetések mutatott, aligha érzékenyen nem sértette, arra azonban elég büszke volt, hogy kegyelemért esdekelt volna. — **Madrásban** — keletindiaiban — **Elphinstone** lord pártfogása mellett egyetem állítottatott. — A **Gazette** az idei kamrákat következőkép festi: a londoni szerződés lármájára a kamrák összeültek, hogy **Franciaország** becsületét és — egy szövetségése elárultatása által — politikáját megfosztják, hogy **Franciaország** tekintetét kellő fokra emeljék, keleti befolyását biztosítsák, és végre hogy egy európai coalitiot megakadályozhassanak. És mi történt? A kamrák a hadi költségeket megajánlották, és békességet kötöttek. Megegyeztek abban, hogy a hajóhad **Toulonba** vissza hívassék, hogy új ezredek álltassanak, elhagyták **Mehemed Ali**t, a fővárost megerősítik, a miniszteriumot leléptetik, midőn már a szövetségesek mindent kivettek mit akartak; végre milliárdokat ajánlottak, miután a deficit kimutatattott; a reform kérelem levelet meg sem vizsgálták, és mind ezekhez jó izűt nevettek, midőn t. i. **Guizot** utóbbi nyilatkozását tette. — Egy oroszországi parancsok szerint nem csak minden rendű orosz alattvalónak, de **külföldieknek** — a zsidókat is ide érte — megengedtetett, hogy jövő 1843. évig **Pruth** folyón faárakkal kereskedhessenek.

Előfizetési jelentés.

Midőn ikerlapjainkat másod félévi pályájokra boesátjuk, kevés megjegyezni valónk marad lapjaink megindításakor közrebocsátott előrajzunkhoz. Mi mindenkor azt hirdetendjük jónak és igaznak, mit mellünkre tett kezünkkel beltudalmunk törvényszéke előtt is jónak és igaznak vallunk; rosznak és kárhozatosnak azt, miről lelkünk mint olyanul győzend meg. Elöttünk a 19dik század fáklyája lángol, és mi mindent, mit a lehető leggyorsabb s legrövidebb utoni haladás nagy eszméje jót és emberhez méltót magában foglal, legnagyobb hévvel pártolandunk, és e szellemi harcmezőn, mellyen az eszmék tettek, történeté válnak, soha egy hajszályt sem fogunk távozni a lobo-gónkra tüzőt igazügy megül, a haza szent törvényein és az alkotmányos jog, szabadság s emberiség érdekein kívül, minden érdeket mellőzve, irgalom és kimélet nélkül emelendjük föl szavunkat a visszaélések hydrája ellen, bár honnan eredjenek is azok; bátran és tartózkodás nélkül szólándunk a jó mellett, bár ezernyi előítélettel kelljen is küzdenünk. T. cz. olvasóink eddigi működésünkben láthaták mit tehetünk, és még inkább mit akarunk. Mi tehát azon bel-megnyugvással, mellyet a jó akarásának öntudata nyújt, ajánljuk lapjainkat a t. cz. közönség figyelmébe. Egyszersmind sajnálkozva tudatjuk t. cz. olvasóinkkal, hogy **Vajda Péter** ur, kinek intézetünk körüli érdemeit ezennel a közönség előtt méltányolni kedves kötelességünknek tartjuk, intézetünkül tavasz hó végével elvált, és az ez által támadt hézagot legjobban véltük pótolhatni, ha **Gyurmán Adolf** urat, kinek álláspontját a közönség részint régiebb dolgozatokból részint a Világban tavaszutó eleje óta megjelent hazai képekben ismerni tanulhatá, nyerjük meg munkatársul. És így egyesült erővel látandunk földadunkhoz, mellynek megfejtésében ha más megelőzne is, de jó akaratra, szándéokra és törekvésre nézve senki által nem hagyjuk magunkat meggyőzetni. — T. cz. levelezőinknek pedig eddigi részvételükért midőn szíves köszönetünket tesszük, ennekutánra is kikérjük becses közleményeiket; egyszersmind felszólítván többeket is, méltóztassanak velünk elvbarátilag a hazánk vidékein történendőkről e czím alatt: „A Világ és Ismertető szerkesztőségének” tudósítani és szándékjukat tudatni, hogy a tisztelet példány iránt rendelkezessünk.

Előfizethetni minden kir. postahivatalnál és a szerkesztőségnél **Pesten** barátok piacznán az egyetemi és aranyhimző utca 410dik számú sarokház 2dik emeletében. Félévi ára borítékosan 4 frt 48 kr.; borítékalan 4 frt pengő.

PEST

Szerdán

Politikai, tudományos, művészeti folyóirat (több gazdasági társalg) havi literatúrájával minden héten kétszer két ké jelen meg

Primás ö
ülnökét és vo
nevezni.

Hazai

különös fölszo
majus 12kén
hasznosnak és
erényekben, l
doló tisztelet
hazánkban sz
város környél
mellett is fél
sáru! kevés v
időtül ezen hi
holt tudósítás
is ámitani. —
tások egyedül
ezeknek iga
zonban, azon
szórva, az ig
reskedő s ké
galmazzák, c
értesítések c
33dik és a p
tások azt áll
része abb
goknak ma
vényhatós
Bécsbe kü
említettnek, n
semmiképen
ik száma és
a Bécsbe val
kély, hanem
denütt másu
tanács tudta
előmutattatta
nyert kedvez
gárt nevezet
nem a léte
ezek hiteles
gas lépcsői
jog föntartás
legkegyelme
kikérjék, mi
jelenleg az
tetik, és töb
rosi birtok h
vénytelen
tyáskodó ke
lunk nem e
belében olt
rágalmazó t
s helytelen
visszaélő
pénztár bu
szüksége
ugyan csak,
küli kezelés
szánt ösze
takarító pol
alapot meg
zetben, a me
tettek, és a
gukat meg
tségek is C
nem is lehe
nából kijele
valamint m
artani kíván